

Motion till riksdagen 2006/07: MJ360

av **Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)**

Genetiskt modifierade organismer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att allmänhetens inställning ska överordnas handelsintressen och att regeringen därför inom EU ska verka för att EU ska vara en GMO-fri zon.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ett nationellt förbud införs mot de genetiskt modifierade organismer som innebär risker för miljö, djur och människors hälsa.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en märkning införs av alla produkter där GMO ingår i livsmedelskedjan.

Attityder till genetiskt modifierade organismer (GMO)

Undersökning efter undersökning som gjorts hos befolkningarna i både Sverige och EU:s övriga medlemsländer har visat på ett klart motstånd mot GMO, främst i livsmedel. Varken tester eller kontrollsystem har haft någon lugnande effekt. På grund av konsumenternas negativa inställning till GMO har handelsrelationen mellan EU och USA påverkats starkt negativt. Europas konsumenter vill helt enkelt inte ha in genmodifierade livsmedel. Istället för att acceptera konsumenters och producenters inställning pågår en stark lobbying från industrin att övertyga konsumenter och producenter om att riskerna med GMO är minimala. EU upphävde under år 2000 på inverkan av dessa starka ekonomiska intressen det moratorium för GMO som legat fast i unionen och som under ett flertal år försökt lugna befolkningarnas protester och återvinna förtroendet med regelverk kring hur GMO ska utsättas, spåras och märkas. Trots detta är motståndet fortfarande massivt. Att medborgarnas åsikter i frågan inte beaktas är allvarligt ur demokratisk synpunkt. Vänsterpar-

Fel! Okänt namn på

tiet anser att allmänhetens inställning bör överordnas handelsintressen och att EU i konsekvens med detta ska vara en GMO-fri zon. Detta ska ges regeringen till känna.

Riskerna med GMO

I en riskbedömning ska nyttan ställas mot riskerna. De fördelar som GMO, enligt industrin, kan ha väger inte upp de risker som utsättning och spridning av GMO kan medföra i ekosystemet. Det argument som framförs – att GMO är lösningen av världens svält – skulle i en riskanalys väga riktigt tungt. Men världssvälten har inte tillkommit på grund av brist på mat utan på grund av en ojämn fördelning av makt och resurser. Enligt FN:s mat- och lantbruksorgan, FAO, finns det i dag 1,5 gånger mer mat på jorden än vad som krävs för att tillgodose hela världens behov. Är det någon gång försiktighetsprincipen ska användas är det gällande utsättning av GMO. För det är tydligt att ingen i dag kan överblicka de konsekvenser som en spridning av genorganismer inom jordbruk, skogsbruk, djurförädling och fiske medför i det rådande ekosystemet.

Prioriterat för Vänsterpartiet är att verka för att nå de nationella miljömålen. Ett viktigt verktyg för att nå flera av miljömålen, som Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag samt Hav i balans, är att öka den ekologiska produktionen. Vi står bakom det nya målet, att i Sverige öka den ekologiskt certifierade jordbruksmarken till 20 procent år 2010. Ökar spridning av GMO i miljön innebär detta att ekologisk odling allvarligt hotas, vilket är oacceptabelt. Det är en rättighet som konsument att veta att en vara är fri från GMO. I valet mellan att utveckla GMO i odling och att ge upp möjligheten att kunna garantera att ekologiskt certifierade produkter inte innehåller GMO anser vi valet enkelt. Att värna ekologiskt certifierade produkters totala renhet från GMO är av högsta vikt. Med anledning av detta bör ett nationellt förbud införas mot de genetiskt modifierade organismer som innebär risker för miljö, djur och människors hälsa. Detta bör ges regeringen till känna.

Tydlig märkning av livsmedel

Konsumenter ska kunna veta att animalieprodukter som kött, mjölk och ägg inte är producerade med GMO. Den här rätten förnekas allmänheten i dag på grund av ekonomiska intressen. Detta trots att 93 procent av de svenska konsumenterna i en undersökning säger att de vill att köttet ska märkas på ett sådant sätt att det framgår om djuren fått genmodifierat foder. Swedish Meats (företaget bakom Scan) tillåter GMO i fodret till svenska djur. Det är av stor vikt att det införs en märkning av alla produkter där GMO ingår i livsmedelskedjan. Detta bör ges regeringen till känna.

Smutsig verksamhet

Det sätt på vilket bioteknikföretagen agerar i utvecklingsländer då de tjänar stora pengar på småbrukarnas bekostnad måste fördömas. Med hjälp av bland annat WTO (World Trade Organization) försöker företagen som utvecklat GMO-grödorna, bland annat Monsanto (företaget bakom DDT, PCB och agent orange), i samarbete med USA:s regering tvinga främst länder i tredje världen att gå över till odling av GMO-grödor. Vinsterna gör företagen i form av licenser på bekostnad av biologisk mångfald och i form av ekonomiska familjetragedier. De som får betala är främst småbrukare, ofta på ekologiska familjelantbruk, som till dyra pengar köpt ”engångsutsädet” och skuldsatt sig för livet.

Oberoende internationell forskning

Internationellt råder brist på oberoende forskning. Det är problematiskt att samma bioteknikföretag som säljer genmodifierade grödor stått för den största delen av forskningen de senaste tio åren. En oberoende internationell forskning måste därför utvecklas för att man ska kunna ställa krav på att de GMO-produkter som släpps ut på marknaden inte medför miljö- och hälsorisker. I dag utreds detta i mycket liten utsträckning.

Oberoende nationell forskning

Naturvårdsverket fick med 2006 års regleringsbrev i uppdrag att utreda hur uppfyllelsen av miljö kvalitetsmålen kan påverkas av användningen av genetiskt modifierade organismer. I rapporten ”Ekologiska effekter av GMO” (rapport 5597 sept. 2006) redovisas en kunskapssammanställning över den forskning som belyser genspridning från GMO relaterad till svenska förhållanden. Enligt rapporten råder brist på användbar information för riskbedömningar. Rapporten pekar på två huvudsakliga förklaringar till detta. För det första saknas ännu, trots omfattande forskning, stora delar av de basala kunskaper och redskap som krävs för att bedöma risken för att GMO ska spridas och orsaka ekologisk skada. För det andra är mycket av den internationella forskningen inriktad på globalt viktiga jordbruksgrödor, vilka antingen inte är aktuella för odling i Sverige eller saknar vilda släktingar i den svenska floran, som t.ex. ris, bomull, soja, majs och solros. Raps är ett undantag. Det totala kunskapsläget om ekologiska effekter av GMO betecknas som otillfredsställande, och jämfört med andra länder (t.ex. Danmark, Frankrike och Storbritannien) är bristen på publicerad »svensk« forskning om spridning och ekologiska effekter av GMO påtaglig.

Vetenskapliga utredningar skapar bättre grund för beslut. Diskussionerna om ekologiska effekter av GMO handlar till stor del om att hitta metoder för

Fel! Okänt namn på

hur genspridning kan undvikas. Trots att vi anser att Sverige ska införa ett nationellt förbud är det viktigt att bedriva forskning på området för att kunna bemöta de utmaningar som en ökad internationell användning av GMO innebär. Mot bakgrund av den osäkerhet som i dag råder om ekologiska effekter är det viktigt att ansträngningarna med att hitta lösningar för att förhindra genspridning ökar. Utan ökade svenska forskningsinsatser kommer framtida riskbedömningar att bli allt svårare att genomföra på ett objektivt och vetenskapligt välgrundat sätt. Till de mest centrala problemen hör att a) i möjligaste mån förhindra genspridning och b) snabbt upptäcka om sådan spridning ändå ägt rum. Det är därför viktigt att prioritera forskning utifrån rapportens förslag gällande utveckling av metoder för att begränsa genspridning, hitta strategier för genetiskt baserade övervakningsprogram, stödja empirisk och teoretisk forskning av effekter på fitness (dvs. förmågan till överlevnad och reproduktion), förbättra statistiska utvärderings- och övervakningsmetoder, stödja forskning kring genspridning och dess effekter hos icke-GMO, göra utvärderingar av genomförda, pågående och kommande svenska fältförsök samt göra kunskapssammanställningar och forskning kring ”andra” organismer och ekologiska effekter.

Vi föreslår därför i enlighet med motion 2006/07:MJ315 med anledning av proposition 2006/07:1 utgiftsområde 23 att Formas under år 2007 ges 30 miljoner kr till forskning för att utreda ekologiska effekter av genmanipulerade organismer i svenska förhållanden.

Stockholm den 29 oktober 2006

Wiwi-Anne Johansson (v)

Ulla Andersson (v)

Egon Frid (v)

Peter Pedersen (v)

Marie Engström (v)

Jacob Johnson (v)